

Emnekode	PSY1501, PSY2101, PSYK4121
Emnenavn	Psykiske lidelser
Emneansvarlig/oppgavegiver	Marthe Stornes & Katrine H. Holgersen
Kvalitetssikret av	Cathrine H. Sneisen
Semester, år	Vår 2024
Vurderingsform, lengde	Skoleeksamen 4 timer
Tillatte hjelpemidler	Ingen

Emnets læringsutbyttebeskrivelser angitt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. (Henvvisning med lenke til emnesiden på NTNUs nettsider er tilstrekkelig)	Emne - Psykiske lidelser - PSYK4121 - NTNU
Pensum	Hagen & Kennair (2016). Psykiske lidelser. Oslo: Gyldendal akademisk. Aarre (2022). Hvis psykisk helsevern ikke fantes. Oslo: Fagbokforlaget. Gaebel W, Stricker J, Kerst A. Changes from ICD-10 to ICD-11 and future directions in psychiatric classification ^[PDF] . Dialogues Clin Neurosci. 2020 Mar;22(1):7-15. doi: 10.31887/DCNS.2020.22.1/wgaebel. PMID: 32699501; PMCID: PMC7365296.
Eventuelle formelle krav til besvarelsen	Det gis fire deloppgaver, studenten bes om å velge tre av de fire. Studenten må bestå alle de tre deloppgavene som velges.
Hvordan de ulike oppgavene i eksamenssettet er vektlagt	Tre oppgaver må være bestått for å bestå totalt.

Sensorveiledning:

Generelt: Tre av fire oppgaver skal besvares. Alle tre valgte deloppgaver må bestås for å bestå eksamen, dvs stryk på en deloppgave, gir stryk på eksamen. Pensumbøkene og artikkel er pensum. Det er selvsagt lov å besvare med kunnskap utenom pensum, så fremt det er relevant og riktig, men man skal ikke kreve mer enn pensum. Om besvarelsen mangler relevant og sentralt stoff fra pensum, så vil dette trekke ned. Har man et fullgodt svar på oppgaven, med utgangspunkt i pensum, uten store feil og mangler, og uten problematisk grad av avskrift, så står man på oppgaven.

NB: Dette er skoleeksamen og man har ikke tilgang til noe materiale når man besvarer. Det betyr at forventninger til nivået av faktakunnskap og presisjon må avtrappes litt sammenlignet med hjemmeeksamener, eller der hjelpemiddel er tillatt

Oppgave 1) Beskriv kjennetegn ved sosial angst, GAD og helseangst (hypokondri). Drøft likheter og ulikheter mellom dem.

I denne oppgaven kreves det at kandidaten kan beskrive sentrale kjennetegn ved de tre oppgitte lidelsene. Dette bør inkludere for **sosial angst**: overdreven angst i sosiale situasjoner; for **GAD**: overdreven bekymring på flere områder som oppleves ukontrollerbar; for **helseangst**: overdreven bekymring for å ha en alvorlig fysisk sykdom. Kandidaten må omtale og drøfte en eller flere likheter og ulikheter mellom angstlidelsene, som kan inkludere områdene overdreven bekymring, angstdreven planlegging eller undersøkelser, unngåelse, kroppslige symptomer, redusert fungering i dagliglivet. Kapittel 7 i boka til Hagen/Kennair dekker angstlidelser.

Oppgave 2) Hva er spiseforstyrrelser? Beskriv minst to ulike spiseforstyrrelseskategorier med vekt på likheter og forskjeller mellom disse.

Besvarelsen må beskrive ulike spiseforstyrrelseskategorier, hvor anorexia nervosa og bulimia nervosa bør være nevnt, men overspisingslidelse og andre spiseforstyrrelser kan også tas inn. Kandidaten bør i tillegg presentere generell forståelse av hva en spiseforstyrrelse er.

Det må i tillegg være en beskrivelse av likheter og forskjeller av minst to ulike spiseforstyrrelseskategorier. Relevante perspektiver som da kan berøres inkluderer likheter og forskjeller for hva som disponerer, utløser og vedlikeholder lidelsen og/eller likheter og forskjeller knyttet til diagnostisk forståelse og behandling. Pensum er dekket i hele kapittelet om spiseforstyrrelser, kapittel 9 i boka til Hagen/Kennair.

Oppgave 3) Redegjør for hvordan man kartlegger og diagnostiserer psykoselidelser.

Her må kandidaten beskrive ulike kartleggingsverktøy. Av kartleggingsmetoder bør kandidaten ha med PANNS (eller SCI-PANNS, som er den strukturerte intervjuversjonen av PANNS). Kandidaten må redegjøre for hvordan man diagnostiserer psykoselidelse basert på diagnosekriterier som positive og negative symptomer, vrangforestillinger og tankeforstyrrelser. Det vil være en styrke om kandidaten gi eksempler på ulike psykoselidelser, men det er ikke noe krav. Når det kommer til diagnostisering av psykose, må kandidaten vise forståelse for viktigheten av en bred kartlegging. Det kan inkludere anamnese, diagnostiske intervju, komparentopplysninger, rushistorikk, somatisk undersøkelse og kognitiv kartlegging. Psykoselidelse dekkes i kapittel 5 i boka til Hagen/Kennair.

Oppgave 4) Drøft ulike sårbarhets- og beskyttelsesfaktorer som kan ha betydning for barn og unges psykiske helse.

Besvarelsen må beskrive ulike sårbarhets- og beskyttelsesfaktorer og hvordan disse får betydning for den psykiske helsen. Komplikasjoner ved fødsel, arvelighet og genetiske forhold kan være eksempler på sårbarhetsfaktorer. Sosial støtte, temperament og evnenivå kan være eksempler på beskyttende faktorer. Det må drøftes hvordan disse faktorene får betydning for psykisk helse hos barn og unge. Relevante perspektiver kan inkludere:

- 1) at dette er komplekse sammenhenger, hvor transaksjonseffekter er sentralt.
- 2) at faktorene har sitt evidensgrunnlag fra studier på gruppenivå. Følgelig er det viktig å ikke forenkle årsakssammenhengen for mye, men møte det enkelte barnet eller ungdommen/familien med en åpen tilnærming og være villig til å tilpasse både teori og tiltak etter ny kunnskap man får.
- 3) kandidaten kan ta utgangspunkt i ulike psykiske lidelser, slik som at angstlidelser og depresjoner har en moderat arvelighet, mens bipolar lidelse og schizofreni har noe høyere arvelighet.
- 4) kandidaten kan ta utgangspunkt i behandling av enkeltindivider eller forebygging i et folkehelseperspektiv, og beskrive hvordan man kan bruke sårbarhets- og beskyttende faktorer for å gjøre tiltak. For eksempel hvordan man kan lete etter potensielle beskyttelsesfaktorer for å hjelpe et barn

Aktuell pensumlitteratur er boka til Hagen/Kennair, særlig kapittel om barn og ungdom (kapittel 14).

Karakterskala som er benyttet

Bestått/ikke bestått:

Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Bestått	Kandidaten har oppnådd kravene til læringsutbytte og viser nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanse.
Ikke bestått	Kandidaten har ikke oppnådd kravene til læringsutbytte og viser ikke nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanse.